

Rapportage Commissie Duurzame Veehouderij

‘Verduurzaming: de enige weg voorwaarts’

Eind oktober presenteerde de SER-commissie Duurzame Veehouderij haar rapport over de versnelling van de verduurzaming van de Nederlandse veeteelt. De drinkwatersector keek al enige tijd reikhalzend uit naar dit rapport, omdat de veeteelt – naast de landbouw – een belangrijke bron is van verontreiniging van oppervlakte- en grondwater. Nitraten en fosfaten uit mest leveren vooral in gebieden met een zandige ondergrond problemen op voor de drinkwaterproductie.

Bij presentatie van zijn rapport sprak SER-kroonlid en commissievoorzitter Ed Nijpels over de penibele situatie in de veehouderij. ‘Het economisch belang van de sector is groot, maar tegelijkertijd staat een derde van de veebedrijven er economisch slecht voor. De

veeteelt veroorzaakt maatschappelijke overlast op het gebied van milieu, volksgezondheid en dierenwelzijn. Het ontbreekt niet aan initiatieven en goede intenties, maar echte verandering komt niet van de grond. De sector is in een impasse terechtgekomen’, aldus

Nijpels. Dit is volgens hem veroorzaakt door gebrek aan regie, aan doorzettingsmacht om afspraken na te komen en aan passende financiële ondersteuning.

Wat ziet u als de belangrijkste concrete doelen van een versnelling?

Nijpels: 'De sector moet echt aan de bak, want verduurzamen is de enige weg voorwaarts, óók voor de landbouw en de veeteelt. Kwaliteit zal vóór kwantiteit gaan. Het gaat even pijn doen, maar uiteindelijk worden we er als land beter van. Er zal zo snel mogelijk een nationaal regisseur moeten worden aangesteld, naar het model van de Deltacommissaris. Daarnaast moeten de vier deelsectoren – pluimvee, melkvee, vleeskalveren en varkens – zelf transitiedoelen en -paden definiëren. De doelen moeten wat ons betreft binnen vijf jaar bereikt zijn.'

Welke rol speelt waterkwaliteit in de verduurzamingsopgave?

Nijpels: 'Onze commissie spreekt over een verduurzaming in sociaal, economisch en ecologisch opzicht, maar noemt waterkwaliteit niet met name. Dat hoeft ook niet, want de onderliggende Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij bepaalt dat de landbouwsector ervoor zorgt dat drinkwaterproductie geen enkel nadeel ondervindt van landbouwactiviteiten. Dat is dus voor deze commissie een conditio sine qua non: ik acht het ondenkbaar dat enige maatschappelijke activiteit tot schade aan de drinkwatervoorziening mag leiden. Als dat wel zou gebeuren, is de discussie niet: 'Kunnen we dat gedogen of mitigeren?' Nee; over de Nederlandse waterkwaliteit valt wat mij betreft niet te onderhandelen.'

Kopgroep

Er staan veel stimulerings- en ondersteuningsmaatregelen in het advies. *Bent u van mening dat de verduurzaming vooral via stimulering moet plaatsvinden, en niet door strengere regelgeving?*

Nijpels: 'Wij zetten vol in op het stimuleren van de kopgroep onder de landbouwers en daarvoor is geld nodig. We stellen 15 financiële modaliteiten voor om de koplopers te steunen. Veehouders krijgen zelf de keus: ofwel ze gaan tot de kopgroep behoren, ofwel ze gaan stoppen. We zoeken naar een duurzaam bedrijfsmodel, ook in economisch opzicht. Er zijn nu bedrijven die voor meer dan 90% afhankelijk zijn van overheidssubsidies: dat is economisch gezien natuurlijk waanzin. Overigens stellen wij wel degelijk ook strengere regelgeving voor. Bijvoorbeeld op het gebied van verplicht aanleveren van mestoverschotten bij een opwerkingsinstantie, in combinatie met strengere kwaliteitseisen voor mest.'

Hoe vrijblijvend zijn de genoemde maatregelen?

Nijpels: 'De staatssecretaris heeft bij ontvangst van ons rapport aangegeven dat hij binnen vier weken zal reageren. Ik ga ervan uit dat de nieuwe regisseur begin 2017 aan de slag gaat. Ook de vier sectoren zullen snel aan de slag moeten gaan met doelen en de route daaraan. Het gaat bij het bereiken van de duurzaamheidsdoelen om een resultaatsverplichting. De regisseur rapporteert jaarlijks aan de minister, die vervolgens de Tweede Kamer informeert. Als de voortgang niet voldoende is, kun je een heel kritisch Kamerdebat verwachten.'

Circulaire economie

Aanbeveling 4 uit het rapport betreft mest als grondstof en als vierde product van de veehouderij, naast melk, eieren en vlees. Ook gaat het hier over aanpassing van mestregelgeving om te kunnen voldoen aan de eisen van een circulaire economie. *Verwacht u hiervan ook positieve gevolgen voor de waterkwaliteit en met name voor grondwater als bron voor drinkwaterproductie?*

Nijpels: 'In een eerder SER-advies is vastgesteld dat er veel regelgeving is die de transitie naar een circulaire economie belemmert. Zo zijn er regels die grondstoffen afkomstig uit dierlijke mest anders kwalificeren dan dezelfde stoffen afkomstig uit kunstmest. Dat moet dus anders, want mest is geen afval, maar een waardevolle grondstof. In de circulaire economie bestaat immers geen afval!'

'Door nauwkeurig te bepalen welk voedsel dieren nodig hebben, kan worden voorkomen dat ze van bepaalde mineralen te veel krijgen, wat weer leidt tot belasting via mest-emissie. Er zal ook goed gekeken moeten blijven worden naar hoeveel mest de grond kan opnemen zonder dat uitspoeling naar oppervlakte- en grondwater optreedt. Daarnaast willen we dat boeren hun mestoverschot aanleveren bij opwerkende bedrijven, die de bruikbare stoffen eruit halen en opnieuw in de cyclus brengen. Hierdoor vermindert de emissie van meststoffen naar bodem en (grond)water, wat kan leiden tot een verbetering van de waterkwaliteit van de drinkwaterbronnen, en zo uiteindelijk tot een verlaging van de zuiveringsinspanning. Ook wordt zo de verplaatsing van afvalstoffen naar andere cycli tegengegaan, zodat de drinkwaterbedrijven niet het 'afval' van de veehouderij hoeven op te ruimen.'

'AFVAL BESTAAT NIET'

Wat is nu de volgende stap?

Nijpels: 'De sector en de regisseur moeten snel aan de slag. Om te kunnen bepalen wat de eisen zijn om te behoren tot de voorhoede, moet een groep experts bepalen wat op het gebied van duurzame landbouw de best beschikbare technieken zijn, de 'best technical means'. Bedrijven die werken met die technieken, verdienen onze steun en zullen uiteindelijk als winnaar uit de bus komen.'

Zes aanbevelingen

- Versterk de voorhoede
- Versnel verduurzaming met maatwerk
- De hele keten activeren
- Veehouderij als producent van mineralen en organische stof
- Veehouder midden in de maatschappij
- Financiering als sleutel voor versnelling

Kabinet aan de slag met aanbevelingen SER

In reactie op het SER-advies gaf staatssecretaris Van Dam (EZ) in een brief aan de Tweede Kamer op 24 november aan voortvarend aan de slag te willen met de aanbevelingen van de Commissie Duurzame Veehouderij. Het kabinet erkent het belang van een sterke regie en coördinatie voor de versnelling van de duurzame veehouderij.

Daarom wil het kabinet al in het eerste kwartaal van 2017 een regisseur benoemen die op breed draagvlak kan rekenen. Het SER-advies biedt volgens de staatssecretaris aangrijpingspunten voor een aanpak gericht op de gewenste versnelling. Zo past de aanbeveling van de SER om mest te zien als grondstof en niet als afvalstof, goed in het streven naar een circulaire economie.

Synergie

Voor de benoeming van een regisseur is het kabinet inmiddels in overleg met de partijen van de Uitvoeringsagenda Duurzame Veehouderij, de Alliantie Verduurzaming Voedsel en de verschillende sectoren. De regisseur moet volgens het kabinet samen met de veehouderijsectoren en andere betrokkenen, zoals banken, overheden en maatschappelijke organisaties, een platform inrichten om de verduurzaming van de veehouderij aan te jagen. De regisseur moet zorgen dat synergie tussen de verschillende activiteiten ontstaat.

Versterk de voorhoede

De staatssecretaris onderschrijft de aanbeveling van de SER om de voorhoede te versterken. De overheid stimuleert de voorhoede van het bedrijfsleven al met diverse instrumenten, onder andere fiscale stimulansen en borgstellingsinstrumenten. De regisseur moet met partijen bekijken hoe privaat en publiek geld gericht

ter is in te zetten voor de versnelling van de verduurzaming. Nederland kan daarmee haar koploperpositie op het gebied van duurzaamheid verder uitbouwen.

Eigen verantwoordelijkheid

Ook vindt het kabinet dat per sector daadkrachtige versnellingsagenda's moeten komen, met doelen, transitiepaden en de benodigde financiële middelen. Sectoren zijn hier volgens de staatssecretaris zelf primair aan zet. Daarvoor kan worden gebruikgemaakt van de verduurzamingsplannen die de sectoren reeds hebben opgesteld. Hiermee onderstreept het kabinet het belang dat de ketens zelf het initiatief en de verantwoordelijkheid nemen voor de noodzakelijke transitie naar een economisch toekomstbestendige, duurzame veehouderij. Het SER-advies geeft daarvoor volgens het kabinet een aantal waardevolle aanbevelingen. Waar het kan, wil en zál het kabinet deze versnelling ondersteunen.